

ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE CRNE GORE

PROGRAM RADA

*(Mjere i aktivnosti iz Nacionalnog akcionog plana
zapošljavanja za period 2010-2011. godine koje u
2011. sprovodi Zavod)*

Podgorica, decembar 2010. godine

1. Uvod

Zakonom o zapošljavanju je predviđeno da Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore do kraja tekuće godine donese Program rada kojim se utvrđuju mjere i aktivnosti iz Nacionalnog akcionog plana zapošljavanja koje u narednoj godini sprovodi Zavod.

Ovaj plan, osim mjera i aktivnosti predviđenih Nacionalnim planom koje se odnose na 2011. godinu za sve organe, ustanove, institucije i organizacije sa posebnom obrađenim dijelom koji se odnosi na Zavod za zapošljavanje, sadrži i analitički dio kojim su sagledana osnovna kretanja na tržištu rada u ovoj godini, kao osnove za dimenzioniranje obima i sadržaja programskih aktivnosti u narednoj godini.

2. Pregled stanja na tržištu rada Crne Gore

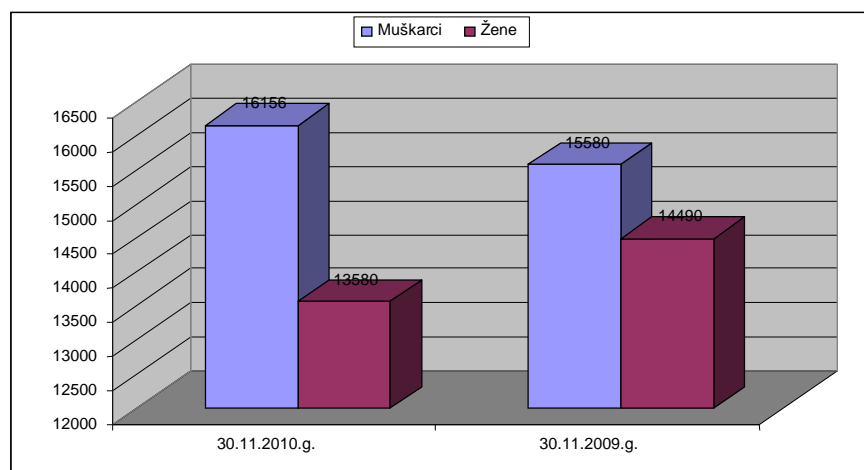
2.1. Kretanja na tržištu rada za period I-XI 2010. godine

Trend rasta nezaposlenosti koji je započeo krajem trećeg kvartala prošle godine, nastavio se sve do kraja aprila mjeseca ove godine. Broj nezaposlenih lica na evidenciji Zavoda za zapošljavanje povećan je sa 27.269 krajem septembra prošle godine na 33.054 lica krajem aprila ove godine. U tom periodu broj nezaposlenih se povećao za 21,2%. Osim uobičajenog sezonskog uticaja na kretanje nezaposlenosti u ovim kvartalima, razlog za povećanje broja nezaposlenih je i to što su se u tom periodu na evidenciju Zavoda su prijavili radnici iz KAP-a i iz Rudnika boksita, Mljekare Podgorica, Duvankiog kombinata, Pobjede i dr.

Počev od maja mjeseca pa sve do kraja avgusta, broj nezaposlenih lica na evidenciji Zavoda za zapošljavanje se zbog sezonskog uticaja smanjivao, tako da je u odnosu na aprilski maksimum od 33.427 nezaposlenih, na kraju avgusta broj nezaposlenih (30.755) smanjen za 8%. Nakon toga nastavljen je rast nezaposlenosti tako da se na evidencijama Zavoda krajem novembra nalazilo 32.070 nezaposlenih lica (žene 45,2%) što je za 2.334 ili 7,85% više u odnosu na 29.736 nezaposlenih (žene 45,7%) u isto periodu prošle godine.

Broj nezaposlenih

Graf. 1.

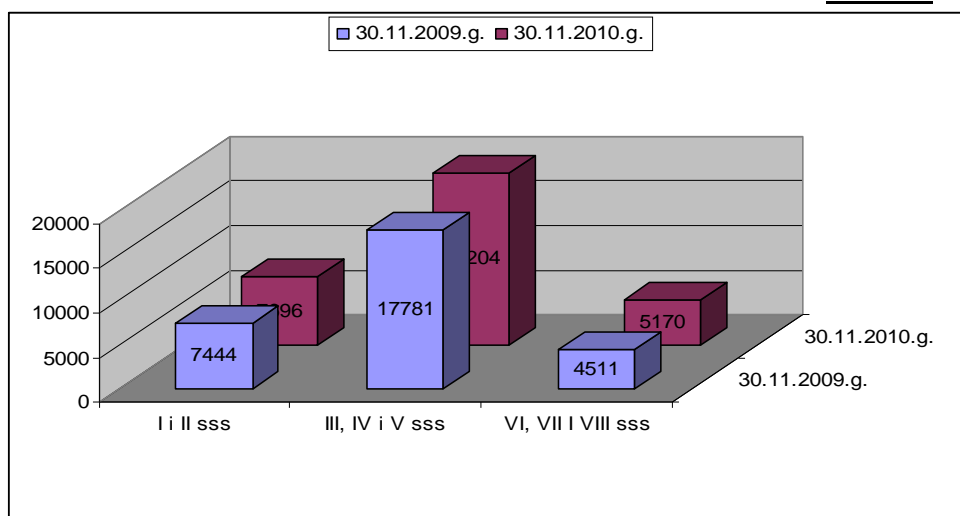

Stopa registrovane nezaposlenosti, na dan 30. novembar 2010. godine je bila **12,14%** (na isti dan prethodne godine 11,25%). Najniže stope nezaposlenosti su u opštinama Herceg Novi (7,88%), Bar (8,19%), Plužine (8,30%) i Budva (8,81%), a najveće u opštinama Bijelo Polje (18,47%), Mojkovac (18,32%) i Cetinje (17,80%). Stopa nezaposlenosti u Podgorici iznosi 10,98%.

Kvalifikaciona struktura nezaposlenih se nije bitnije promijenila u odnosu na prošlu godinu. Dominantno učešće (59,88%) pripada nezaposlenim sa III, IV i V stepenom obrazovanja (30.11.2009. godine 59,78%), potom nezaposleni sa I i II stepenom - 23,99%, (30.11.2009. godine 25,05%) i nezaposleni sa VI, VII i VIII stepenom - 16,13% (30.11.2009. godine 15,17%). U odnosu na prošlu godinu evidentirano je smanjenje učešća nezaposlenih sa nižim stepenom obrazovanja, a povećanje učešća nezaposlenih sa višim i visokim obrazovanjem u ukupnom broju nezaposlenih.

Kvalifikaciona struktura nezaposlenih

Graf. 2.

Posmatrano po Biroima rada najviše nezaposlenih na dan 30. novembar 2010. godine, imali su Biro rada Podgorica (sa kancelarijama u Kolašinu, Danilovgradu i Cetinju) 11.263 lica ili 35,12% od ukupnog broja nezaposlenih (30.11.2009. godine 9.555 ili 32,13%) i Biro rada Bijelo Polje (sa Kancelarijom Mojkovac) 4.570 lica ili 14,25% (30.11.2009. godine 4.388 ili 14,76%).

Najmanji broj nezaposlenih lica je na području Biroa rada Herceg Novi (sa kancelarijama u Kotoru i Tivtu) 2.766 lica ili 8,62% (30.11.2009. godine 2.757 ili 9,27%) i u Birou rada Pljevlja (sa Kancelarijama Žabljak) 2.793 lica ili 8,71% (30.11.2009. godine 2.702 ili 9,09%).

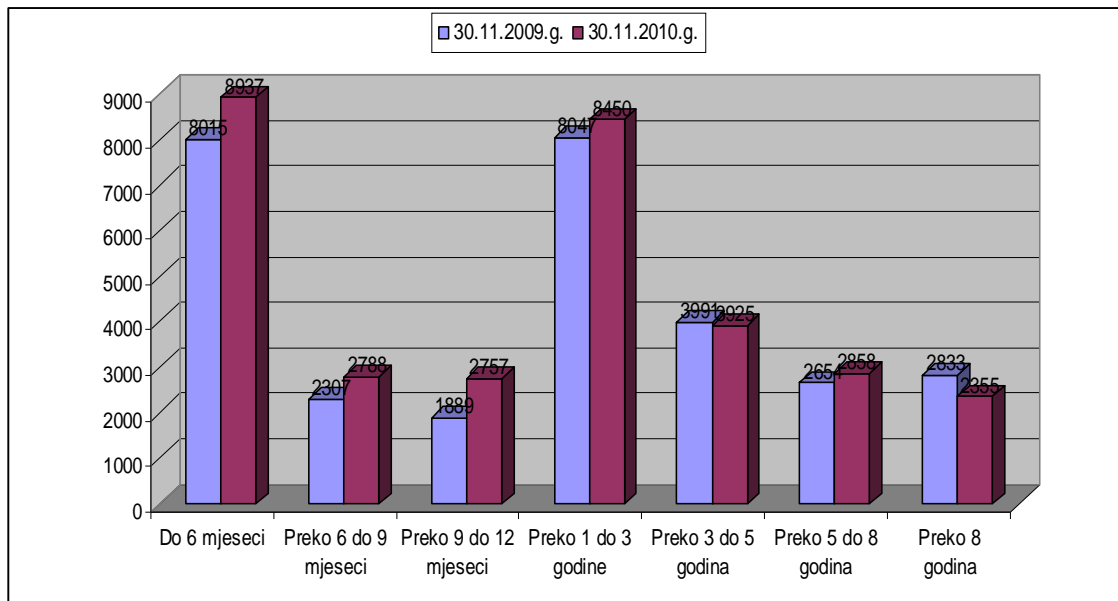
Nezaposlenost je najviše porasla u Birou rada Podgorica (indeks 117,88), Birou rada Nikšić (indeks 112,18) i Birou rada Bar (indeks 104,58), a do smanjenja nezaposlenosti je došlo u Birou rada Berane (indeks 93,38).

Zaposlenje **preko jedne godine (dugoročna nezaposlenost) traži 17.588 lica ili 54,84%** od ukupnog broja nezaposlenih na evidenciji Zavoda (na dan 30.11.2009. godine 17.525 ili 58,93%), **preko tri godine** 9.138 lica ili 28,49% nezaposlenih (30.11.2009. godine – 9.478 ili 31,87%), **a preko 5 godina** 5.213 ili 16,25% (30.11.2009. godine 5.487 ili 18,45%).

Nezaposleni prema dužini traženja zaposlenja

– na dan 30.11.2009. i 30.11.2010. godine –

Graf. 4.

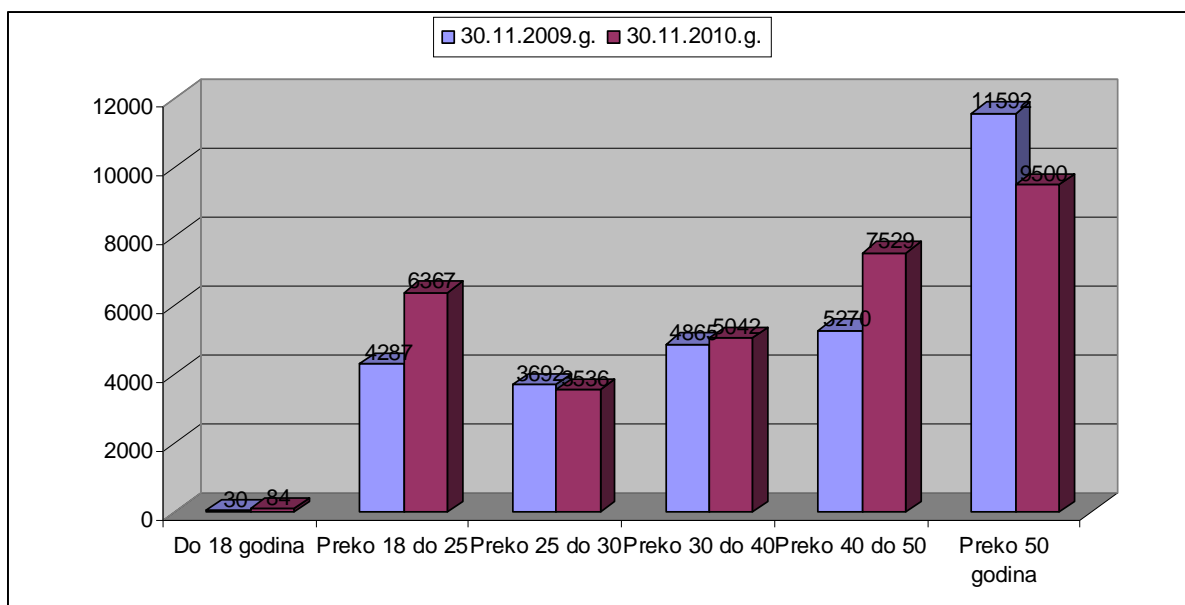

Starosna struktura i dalje pokazuje visoko učešće nezaposlenih u starosnoj dobi preko 50 godina, koji u ukupnom broju nezaposlenih krajem novembra ove godine učestvuju sa 37,8% (30.11.2009. godine 38,94%). Visoko učešće je i populacije do 25 godina koja, u ukupnom broju nezaposlenih učestvuje sa 18,9%, što je povećano u odnosu na isti period prošle godine za 14,5%.

Nezaposleni prema godinama starosti

– na dan 30.11.2009. i 30.11.2010. godine –

Graf. 5.

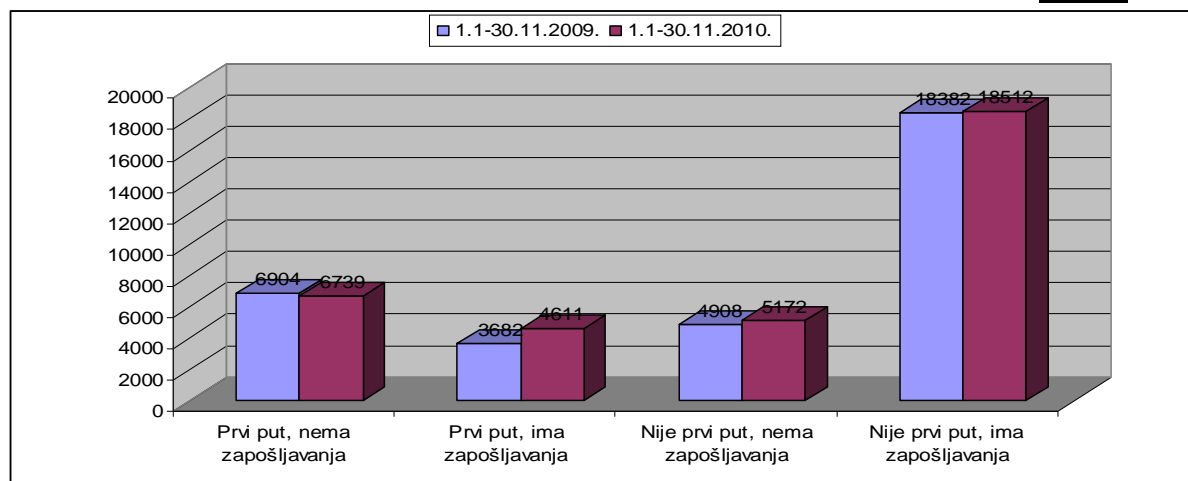
Struktura nezaposlenih lica na evidenciji Zavoda **sa aspekta dužine radnog staža** u prilogu) je u poređenju sa prošlom godinom neznatno promojenjena: bez evidentiranog radnog staža krajem novembra ove godine je bilo 7.160 lica, ili 22,33% od ukupno nezaposlenih, a na isti dan prošle godine 6.313 lica ili 21,27%. Sa radnim stažom je bilo 24.898 lica ili 77,67% (na dan 30.11.2009. godine 23.424 lica ili 78,73%).

2.2. Prijavljeni na evidenciju nezaposlenih

Za jedanaest mjeseci 2010. godini **na evidenciju Zavoda za zapošljavanje se prijavilo 35.034 lica**, od čega su 11.350 žena ili 49,3%. Od navedenog broja, broj lica koja se prvi put prijavljuju je 9.404 ili 32,39%, dok se 18.261 lice ili 67,61% već prijavljivalo na evidenciju Zavoda. U odnosu na isti period 2009. godine prijavljeno je 1.158 lica više ili 3,41% (za jedanast mjeseci 2009. godine—33.876 novoprijavljenih).

Novoprijavljeni

Graf.6

Najviše novoprijavljenih lica bio je u Podgorici (10.326 ili 29,47%), Nikšiću (4.222 ili 12,05%) i Bijelom Polju (3.311 ili 9,45%).

U starosnoj dobi od 18 do 25 godina 10.573 ili 30,18% novoprijavljenih, od 25 do 30 godina 6.471 ili 18,47%, itd.

Posmatrano prema razlozima prestanka radnog odnosa, najviše novoprijavljenih je onih kojima je radni odnos prestao zbog isteka rada na određeno radno vrijeme – 9.542 ili 52,27% (od broja novoprijavljenih lica koja imaju evidentiran radni staž), zatim zbog isplacene otpremnina zapošljenom za cijim je radom prestala potreba (2.807 lica ili 15,38%) i zbog zaključenja sporazuma sa poslodavcem o prestanku radnog odnosa (1.378 lica ili 7,55%).

2.3. Prijavljivanje slobodnih radnih mjesta

Za jedanaest mjeseci 2010. godine poslodavci su Zavodu za zapošljavanje **prijavili je 36.750 slobodnih radnih mjesta**. U odnosu na isti period 2009. godine prijavljeno je je 9.339 ili 20,26% manje slobodnih radnih mjesta.

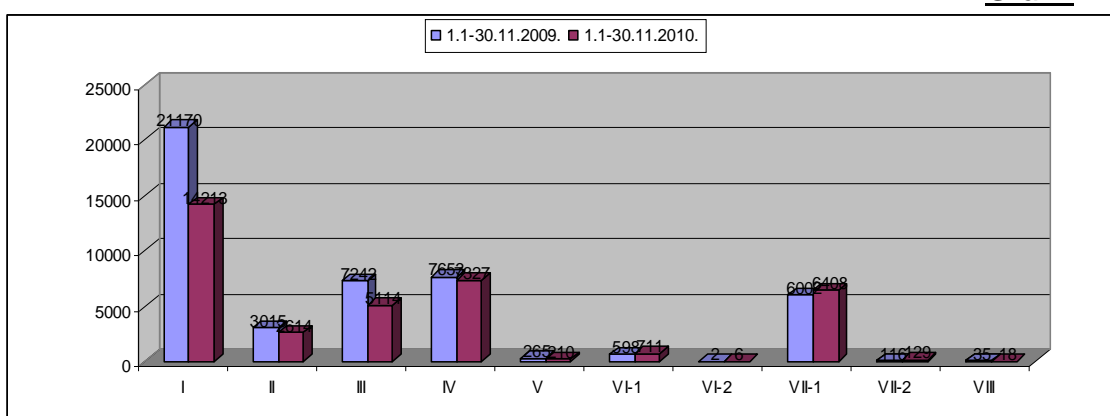
Od ukupnog broja prijavljenih slobodnih radnih mjesta 4.532 ili 12,33% je radni odnos na **neodređeno** vrijeme, 21.961 ili 59,75% je radni odnos na **određeno** vrijeme, 1.914 ili 5,21% su **pripravnici** i 8.374 ili 22,78% su ostale vrste ranog odosa (pripravnik–volonter, dopunski rad, privremeni i povremeni poslovi, sezonski poslovi, privremeno radno angažovanje.).

Posmatrano prema **vrsti radnog mjesta** 16.948 ili 46,11% su **novootvorena** radna mjesta, a 19.833 ili 53,89% su **upražnjena** radna mjesta.

Od ukupno prijavljenih slobodnih radnih mjesta 34.836 ili 94,79% su **potrebe za radnicima**, a 1.914 ili 5,21% su iskazane **potrebe za pripravnicima**.

Slobodna radna mjesta prema stepenima stručne spreme

Graf. 7

Najviše slobodnih radnih mjesta je prijavljeno za I sss (14.240 ili 38,75%), zatim IV sss 7.331 ili 19,95% i VII-1 sss 6.408 ili 17,44%.

Najviše slobodnih radnih mjesta je prijavljeno u Podgorici 11.790 ili 32,08% od ukupnog broja slobodnih radnih mjesta, Budvi 6.173 ili 16,79% i Herceg Novom 3.690 ili 10,04%.

Najviše prijavljenih slobodnih radnih mjesta je u turizmu i ugostiteljstvu (7.818 ili 21,27%), zatim u trgovini, opravi motornih vozila i predmeta za domaćinstvo (7.493 ili 20,39%) i građevinarstvu (4.695 ili 12,78%).

2.4. Zapošljavanje

Prema povratnim informacijama dobijenim od strane poslodavaca putem obrasca E3, **sa evidencije Zavoda za zapošljavanje**, u periodu 1.1-30.11.2010. godine, **zaposleno je** 17.375 lica. U odnosu na isti period prošle godine kada je zaposleno 20.225 lica, došlo je do smanjenja zapošljavanja za 2.850 lica ili 14,09%.

Od ukupnog broja radnih mjesta 6.345 ili 36,52% su **novootvorena radna mjesta**, dok su 11.030 ili 63,48% **upražnjena**. Na **neodređeno** radno vrijeme je zaposleno 2.059 lica ili 11,85%.

Najviše su zapošljavani srednjoškolci sa četvrtim stepenom stručne spreme – 4.976 ili 28,64%, zatim sa trećim 3.429 ili 19,73%, dok je najmanje zapošljavanja lica sa VIII stepenom obrazovanja – 5 ili 0,028%.

Najviše zapošljavanja je bilo u Podgorici – 6.131 ili 35,29%, zatim u Herceg Novom – 2.595 ili 14,93% i Baru 1.893 ili 10,89%.

Posmatrano po djelatnostima, najviše zapošljavanja je bilo u trgovini na veliko i malo, opravci motornih vozila i predmeta za domaćinstvo (4.598 ili 26,46%) i ugostiteljstvu (2.589 ili 14,9%) a namanje u eksteritorijalnim organizacijama i privatnim domaćinstvima sa zaposlenim licima.

2.5. Zapošljavanje stranaca

Za jedanaest mjeseci 2010. godine ukupno je izdato 13.442 dozvole za **rad i zapošljavanje stranaca** što je za 18,03% manje u odnosu na isti period predhodne godine (16.400). Od toga se se 31,94% odnosi na dozvole za sezonski rad, a 61,42% na dozvole za zapošljavanje.

Ostvarenje kvote radnih dozvola u 2010. godini je znatno manje u odnosu na utvrđeni okvir uslijed uticaja ekonomske krize na smanjenje ekonomskih aktivnosti kao i nešto veće zapošljavanje domaće radne snage na sezonskim poslovima u odnosu na prethodnu godinu.

Najveći broj dozvola je izdao Biro rada Bar (sa kancelarijama Budva i Ulcinj) 5.241 ili 41,76%, gdje preovladavaju radne dozvole za oblast turizma i ugostiteljstva, zatim Biro rada Podgorica (sa kancelarijama Cetinje, Kolašin i Danilovgrad) 3.538 ili 28,19% gdje su najzastupljenije radne dozvole koje se odnose na oblast građevinarstva i poljoprivrede i Biro rada Herceg Novi (sa kancelarijama Tivat i Kotor) 3.170 ili 23,26% gdje se, radne dozvole, takođe, najčešće odnose na turizam i ugostiteljstvo.

Nominalno posmatrajući u svim opštinama radno angažovanje stranaca je u ovoj godini niže u odnosu na predhodnu ali je to smanjenje najveće u Podgorici (895 manje), Budvi (654 manje) i Herceg Novom (472 manje).

Posmatrano prema djelatnostima najviše je odobreno dozvola za turizam i ugostiteljstvu (3.700 ili 29,48%). Za potrebe građevinarstva je izdato 3.608 dozvola ili 28,75%, poljoprivrede 815 ili 6,49%, a u ostalim djelatnostima (trgovina, saobraćaj, prerađivačka industrija, itd) 4.426 ili 35,27%.

Nominalno posmatrajući rad i zapošljavanje stranaca je u oblasti građevinarstva niže za 1.988 ili 35,53%, u oblasti turizma i ugostiteljstva 1.363 ili 26,92%, u oblasti poljoprivrede 94 ili 10,34%, dok je u ostalim djelatnostima veće za 485 ili 12,31%.

Najviše stranaca koji se zapošljavaju u Crnoj Gori je iz Republike Srbije - oko 40% od ukupnog broja, iz Bosne i Hercegovine oko 30% i Makedonije oko 20%.

U pogledu zanimanja, odnosno poslova na kojima se angažuju stranci u Crnoj Gori, to su: u oblasti ugostiteljstva najčešće konobari, šankeri, sobarice, kuvari, u oblasti građevinarstva PK i NK radnici, armirači, tesari, zidari, moleri-farbari, fasaderi, instalateri,

monteri, zavarivači, keramičari, građevinski tehničari, bravari, u oblasti trgovine prodavci, a u oblasti poljoprivrede najčešće PK i NK radnici.

3. Zaključne ocjene i konstatacije

- Analiza nezaposlenosti za period od jedanaest mjeseci ove godine ,najopštije gledano , pokazuje da je tržište rada bilo izloženo jakom uticaju globalne ekonomske krize, čak intenzivnijem u odnosu na zadnji kvartal protekle godine.
- Tada započeti trend rasta nezaposlenosti intenzivnije se nastavio u prva četiri mjeseca ove godine,tako da je broj nezaposlenih,krajem aprila, dostigao maksimalnih 33 054 lica,uz dobru okolnost i realne izgleda da se do kraja godine ovaj broj ne može dostići. Smanjenje nezaposlenosti tokom turističke ,građevinske i poljoprivredne sezone i izvjesni oporavak ekonomije „iskompenzirao „ je nagli trend rasta nezaposlenosti iz prvog kvartala. Broj nezaposlenih na kraju aprila ove u odnosu na isti period prošle godine bio je veći za 21,2%, a na kraju novembra ove u odnosu na prošli novembar za 7,8%,što ukazuje na izvjesno ublažavanje trenda rasta nezaposlenosti.
- Tražnja na tržištu rada, mjerena brojem prijavljenih slobodnih radnih mjesta u prošloj godini u odnosu na 2008. godinu je smanjena za 25,4%,a za jedanaest mjeseci ove u odnosu na isti period prošle godine za 20,2%.,što može biti pokazatelj da je glavni udar ekonomske krize na tržište rada ipak prošao,ali što ne znači ,imajući u vidu prirodu tržišta rada, da će oporavak ići istim tempom kao u realnom sektoru.
- Ekonomska kriza je uticala da dođe do značajnih promjena u strukturi tražnje.Od ukupnog broja prijavljenih slobodnih radnih mjesta, poslodavci su u obimu od 38,7% tražili nekvalifikovane radnike, 59,7% zasnivanje radnog odnosa na određeno vrijeme i više da popune upražnjena nego novootvorena radna mjesta.
- Do promjene je došlo i na strani ponude, jer se u ukupnom broju nezaposlenih,u odnosu na prošlu godinu,a naročito na pretkrizni period, smanjio broj onih sa niskim kvalifikacijama ,a povećalo učešće mladih i visokoobrazovanih sa 14,5% u prošloj na 18,9% u ovoj godini.Takođe, u strukturi novoprijavljenih nezaposlenih lica najviše ih je u starosnoj dobi od 18 do 25 godina (10.573 ili 30,18%) i od 25 do 30 godina (6.471 ili 18,47%).
- Regionalno posmatrano,nivo nezaposlenosti je i dalje ostao različit po regionima (visoka nezaposlenost u sjevernom regionu),međutim podaci pokazuju da je u ovoj godini do najintenzivnijeg povećanja nezaposlenosti u odnosu naprošlu godinu došlo u centralnom regionu, potom u primorskom i sjevernom.
- Dugoročna nezaposlenost je smanjena u odnosu na isti period prošle godine. Na zaposlenje preko jedne godine čeka 17.588 nezaposlenih ili 54,84%, dok ih je na isti dan prošle godine bilo 17.498 ili 58,9%.Ovo je jednim dijelom i rezultat većeg priliva mlađe populacije u nezaposlenost.

- Lica starosti Lica starosti do 25 godina ima 6.451 ili 20,11% (30.11.2009. godine 4.317 ili 14,51%) od ukupnog broja nezaposlenih, a preko 50 godina 9.500 ili 29,62% (na dan 30.11.2009. godine 11.592 ili 38,98%).
- U odnosu na prošlu godinu sa evidencije nezaposlenih je manje zaposleno 14% lica, a od ukupnog broja zaposlenih 11,8% se zaposlilo na neodređeno vrijeme. Najviše zapošljavanja je bilo na poslovima u trgovini na veliko i malo, opravci motornih vozila i predmeta za domaćinstvo – 4.598 ili 26,46% i ugostiteljstvu i trgovini – 2.589 ili 14,9%.
- Za jedanaest mjeseci 2010. godine na sezonskim poslovima zaposleno je 6.499 nezaposlena lica, što je za 29,9% više u odnosu na planirani obim zapošljavanja. Veći obim sezonskog zapošljavanja je, pored smanjene tražnje u ticao da u ovoj godini poslodavci zaposle manje stranaca za 18%, u odnosu na prošlu godinu.
- U analiziranom periodu je došlo do smanjenja zapošljavanja pripravnika, kao i su finansiranja njihovih zarada. Od ukupno 1325 zaposlenih pripravnika zarade su finansirane za 475 zaposlenih, dok je u 2009. godini taj broj bio 984, a u 2008. g 1024 pripravnika.
- Programa pripreme za zapošljavanje (dokvalifikacija, prekvalifikacija i sl.) i programa javnih radova je u ovoj u odnosu na predhodnu godinu ostvaren veći broj njihove realizacije kao i veći obuhvat nezaposlenih lica tim programima dok je kreditiranje samozapošljavanja ostalo na približno istom nivou. Kada su u pitanju lica sa invaliditetom i druga teže zapošljiva lica u ovoj godini intenzivno se radilo na realizaciji programskih sadržaja primjerenih toj kategoriji nezaposlenih u cilju njihove veće zapošljivosti.

4. PLAN RADA ZA 2011.

Plan rada Zavoda za zapošljavanje za narednu godinu predstavlja operacionalizaciju Nacionalnog akcionog plana za 2011. godinu u dijelu koji se odnosi na Zavod. Nacionalni akcioni plan zapošljavanja za period 2010-2011. godine usvojila je Vlada Crne Gore novembra 2010. godine kao osnovni instrument aktivne politike zapošljavanja, kojim su utvrđene mjere i aktivnosti usmjerene ka ostvarivanju ciljeva definisanih Nacionalnom strategijom zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za period 2007-2011. god.

Akcionim planom zapošljavanja za 2011. godinu predviđena su sredstva za aktivne mjere u inosu od 11,8 mil.eura od čega za finansiranje zarada pripravnika 2,5 mil, kredite za samozapošljavanje 2,5 mil.eura, 2 mil za javne radove, 1,6 mil. eura za obuke, 1,5 mil eura za profesionalnu rehabilitaciju i 1,7 mil. za ostale aktivne mjere.

Međutim, Budžetom za 2011.godinu za sve aktivne mjere zapošljavanja predviđeno je osam miliona eura, što je za 3,8 mil manje u odnosu na akcioni plan i tri miliona manje u odnosu na Budžetom predviđena sredstva za 2010 godinu. To će u narednoj godini

uticati na promjenu u obimu i strukturi realizacije programskih aktivnosti u odnosu na definisane Nacionalnim akcionim planom zapošljavanja.

Tako će obim realizacije nekih programskih aktivnosti u narednoj godini definisanih Nacionalnim akcionim planom biti dvostruko pa i više manje u odnosu na 2010 godinu. To se prije svega odnosi na obim i strukturu kreditiranja samozapošljavanja s obzirom da je obim sredstava u narednoj godini za 60 % manji u odnosu na ovu godinu. Takođe će se znatno smanjiti obim i struktura realizacije javnih radova dok će se obim sufinansiranja zapošljavanja pripravnika u narednoj godini zadržati na približno istom nivou.

Uvažavajući navedena budžetska ograničenja i činjenicu da će kriza nastaviti da negativno utiče na trendove, iz seta aktivnih mjera tržišta rada i mjera ekonomske politike za narednu godinu, prednost se daje onim koje mogu imati najbrže i najvidljivije efekte na smanjenje nezaposlenosti.

Nacionalni akcioni plan zapošljavanja za period 2010-2011. utvrđene su mjere i aktivnosti usmjerene ka ostvarivanju ciljeva definisanih Nacionalnom strategijom zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za period 2007-2011. godine kroz tri prioriteta djelovanja:

- povećanje zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti;
- povećanje produktivnosti i kvaliteta rada ;
- jačanje socijalne kohezije;

Prioritet 1. Povećanje zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti

Ovaj strateški prioritet sadrži šest ciljeva i mjere za realizaciju svakog cilja, usmjerene na tražnju i ponudu na tržištu rada u pravcu stvaranja većeg broja radnih mjesta u privredi i pomoći nezaposlenim licima da se bolje integrišu u tržište rada.

Realizacijom ciljeva u okviru prioriteta predviđeno je rješavanje izazova: strukturne nezaposlenosti; dugoročne nezaposlenosti, visoke stope nezaposlenosti mladih, neprijavljenog rada i bolje uravnoteženosti fleksibilnosti i sigurnosti na tržištu rada.

Ciljevi u okviru ovog prioriteta:

- 1.1. Podsticanje poslodavaca na otvaranje većeg broja radnih mjesta
Adekvatna ravnoteža između fleksibilnosti, produktivnosti i sigurnosti**
- 1.2. Smanjenje dugoročne nezaposlenosti**
- 1.3. Niža stopa nezaposlenosti mladih**
- 1.4. Podsticanje preduzetništva**
- 1.5. Produžavanje radnog vijeka**
- 1.6. Jačanje institucija tržišta rada i podsticanje partnerstava za zapošljavanje**

Cilj.1.1 Podsticanje poslodavaca na otvaranje većeg broja radnih mjesta. Adekvatna ravnoteža između fleksibilnosti, produktivnosti i sigurnosti.

Mjera 1. Praćenje primjene Zakona o radu, kroz veću prventivnu ulogu Inspekcije rada i Inspekcije zaštite na radu.

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Praćenje primjene Zakona o radu i drugih akata u pogledu ostvarivanja prava zaposlenih		MRSS

Mjera 2. Veća podrška ostvarivanju prava zaposlenih i unapređivanju uslova za zdravlje i bezbjednost na radu

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Formiranje odsjeka za zaštitu na radu	IPA	MRSS
2	Donošenje Zakon o inspekciji zaštite na radu		MRSS
3	Izrada informacionog sistema zaštite na radu i njegovo umrežavanje sa graničnim područjima ostalih ministarstava	IPA	MRSS

Mjera 3.Smanjenje motivisanosti za zapošljavanje radnika van okvira formalne ekonomije i dalje smanjenje fiskalnih opterećenja na zarade zaposlenih

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Dalje istraživanje mogućnosti smanjenja svih vrsta fiskalnih opterećenja za pravna lica (poslodavce) poreza, naknada, taksu i drugih obaveza koje se plaćaju državnoj i lokalnoj administraciji		MF, MER, MRSS

Mjera 4. Unapređivanje socijalnog dijaloga kroz kolektivno pregovaranje i pregovaranje o zaradama

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Informisanje javnosti o aktivnostima Socijalnog savjeta		MRSS, socijalni partneri

Mjera 5. Adekvatna ponuda radne snage – pomoć licima koja traže zaposlenje kroz učešće u aktivnim programima zapošljavanja.

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Realizacija programa obuke za poznatog poslodavca (700 polaznika)	618.556	ZZZCG
2	Realizacija programa obuke za tržište rada (2.500 polaznika)	1.035.000	ZZZCG

3	Realizacija programa za stimulisanje zapošljavanja na sezonskim poslovima (6.000 lica)	154.500	ZZZCG
4	Obezbjedivanje socijalne sigurnosti za nezaposlena lica. (novčana naknada za nezaposlena lica)	15.635.270	ZZZCG
5	<i>Omogućavanje poslodavcima da ona radna mjesta za koja nema ponude, popune stranim radnicima (kvote)</i>		MRSS, ZZZCG

Za period od jedanaest mjeseci ove godine realizovana su 222 programa pripreme za zapošljavanje (prekvalifikacija, dokvalifikacija i sl.) sa 3.758 polaznika, što je za 1.527 ili 68,4 više u odnosu na isti period prošle godine.

Od ukupnog broja realizovanih programa na programe osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu kojim se obezbjeđuje zapošljavanje polaznika programa na neodređeno vrijeme - poznati poslodavac odnosi se 37, u kojima je uključeno 186 lica i 186 programa obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada sa 3.572 polaznika, od kojih su 778 lica polaznici programa obrazovanja za osposobljavanje za zanimanja, a 2.794 polaznici programa sticanja vještina.

Programi su realizovani u skladu sa nacionalno važećim programima koji obuhvataju sadržaje utvrđene standardima znanja za određena zanimanja.

Posmatrano po vrstama programa, sa 20% učestvuju polaznici programa stručnog osposobljavanja, 2,2 % programa dokvalifikacije i 77,8% programa prekvalifikacije.

Programima sticanja vještina, koji su realizovani u saradnji sa organizatorima obrazovanja, obuhvaćena su 2.794 lica koja traže zaposlenje.

Programi informatičkog opismenjavanja organizovani su za 1.215 lica, a programi sticanja znanja iz stranih jezika za 798 lica.

Edukacija nezaposlenih lica za računovođe, menadžere, poslovne sekretare i voditelje jahti, organizovana je za 455 polaznika.

Učesnici programa su lica sa završenom osnovnom školom – I i II stepen stručne spreme – 12,5 %, srednjom – III, IV i V stepen str. spr. – 60 % i visokom školom – VI i VII stepen str. spr. – 27, 5 %. Lica ženskog pola, u navedenim programima učestvuju sa 59, 3 %. Kada je riječ o starosnoj strukturi polaznika programa, učešće mladih je 35, 4 %, lica od 25 do 45 godine života - 55,1 % i starijih od 45 godina – 9,5 %.

Za jedanaest mjeseci 2010. godine ukupno je izdato 13.442 dozvole za rad i zapošljavanje stranaca što je za 18,03% manje u odnosu na isti period predhodne godine (16.400). Od toga se se 31,94% odnosi na dozvole za sezonski rad, a 61,42% na dozvole za zapošljavanje.

Ostvarenje kvote radnih dozvola u 2010. godini je znatno manje u odnosu na utvrđeni okvir uslijed uticaja ekonomske krize na smanjenje ekonomskih aktivnosti kao i nešto veće zapošljavanje domaće radne snage na sezonskim poslovima u odnosu na prethodnu godinu.

Ublažavanju posljedica otvorene nezaposlenosti doprinosi i sezonsko zapošljavanje, kao jedan od programa aktivne politike zapošljavanja. Ovaj vid zapošljavanja, se iz godine u godinu potvrđuje sve većim zapošljavanjem nezaposlenih lica sa evidencije Zavoda, i ne samo u turizmu i ugostiteljstvu već i u drugim djelatnostima: građevinarstvu, poljoprivredi, trgovini, zdravstvu. Za jedanaest mjeseci 2010. godine na sezonskim poslovima zaposleno je 6.499 nezaposlena lica, što je za 18,1% više u odnosu na isti period prethodne godine.

I u narednoj godini redovno će se servisirati obaveze koje se odnose na isplatu novčanih naknada nezaposlenih lica i ako se očekuje određeni rast broja korisnika te naknade. (krajem ove u odnosu na kraj prethodne godine broj korisnika novčane naknade je veći za 5,5%).

I pored znatno veće ponude od tražnje, ukupno, i po stepenima stručne spreme, u oblasti građevinarstva, ugostiteljstva i poljoprivrede u određenom periodu godine, tražnja pojedinih zanimanja prevazilazi ponudu. Zapravo, ponudom domaće radne snage za obavljanje poslova u navedenim djelatnostima u vrijeme sezone zadovoljava se svega oko 30% tražnje što nameće potrebu, obezbjeđivanja radne snaga, uglavnom, iz okruženja.

Karakteristika takvog radnog angažovanja je da, često, u kratkom roku, koji u oblasti turističke privrede, poljoprivrede pa i građevinarstva često diktiraju i vremenski uslovi tako da praktično za nekoliko dana, teba obezbijediti potrebnu radnu snagu.

Uvrđenim kvotama broja radnih dozvola u određenom periodu-godini treba da "pokrije" ukupnu frekvenciju te radne snage na tržištu rada Crne Gore u toku godine tj. sve slučajeve tog zapošljavanja koje je znatno kraće od "redovnog" zapošljavanja domaće radne snage i prosječno je oko dva mjeseca. Kod utvrđivanja broja radnih dozvola imala se u vidu okolnost da se u narednoj, u odnosu na ovu godinu, očekuje povećanje ekonomskih aktivnosti, odnosno, određeni oporavak ekonomije od negativnih uticaja ekonomske krize.

Za devet mjeseci 2010. godine ukupno je izdato 11.252 dozvole za rad i zapošljavanje stranaca što je za 23,5% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Struktura izdatih radnih dozvola je sledeća:

Kvota za zapošljavanje stranaca u narednoj godini je po obimu i strukturi približna kvoti zapošljavanja stranaca u ovoj godini.

Učešće dugoročno nezaposlenih lica u programima je 31 %, a lica bez staža 2,2%.

Aktivnosti u cilju realizacije ovih mjera odnosile su se na izradu individualnih planova zapošljavanja, uvođenje informaciono motivacionih radionica, osnivanje novih centara za profesionalno informisanje i savjetovanje (CIPS), pripremu izrade Nacionalne strategije u oblasti profesionalne orijentacije, finansiranje zapošljavanja pripravnika i dr.

Efekti u izvještajnom periodu su: usluge informaciono motivacionih radionica koristilo je 1.781 u 2007. godini, odnosno 1.049 lica za 9 mjeseci 2010. godine, otvoreni su Centri za informisanje i profesionalno savjetovanje u Podgorici, Baru, Herceg Novom, dok se intezivno radi na otvaranju CIPS-ova u Beranama, B.Polju, Pljevljima i Nikšiću, u okviru IPA 2008 - projekta „Reforma tržišta rada i razvoj radne snage“.

Aktivnost zapošljavanja pripravnika se kontinuirano sprovodi i u 2008. godini sufinansirano je zapošljavanje 1.182 pripravnika, u 2009. godini 1.097 i za 11 mjeseci 2010. godine 475 pripravnika. Smanjeno finansiranje zapošljavanja pripravnika je posledica ekonomske krize, odnosno manjeg obima budžetskih sredstava predviđenih za ovu namjenu.

Učešće mladih od 15-24 godine u mjerama aktivne politike tržišta rada, koje se realizuju posredstvom Zavoda za zapošljavanje se kreće od 8% kod programa samozapošljavanja, 18,7% u programima javnih radova, 32,3% u programima obuka i 80% u finansiranju zarada pripravnika.

Dakle, kada je u pitanju ostvarenje ovog cilja i dalje ostaje izazov visoke stope nezaposlenosti mladih, jer je, uprkos smanjenju njihovog učešća u ukupnom broju nezaposlenih sa 18,5% u 2007. godini na 15,54 % u 2008.g. početkom decembra ove godine ponovo povećano na 18,9%.(Podaci ZZZCG).

Cilj 1.2 Smanjenje dugoročne nezaposlenosti

Mjera 1. Bolje usmjerene aktivne i preventivne mjere, koje su u funkciji efikasnijeg i bržeg zapošljavanja, koje ga stimulišu ili koje omogućavaju veće šanse u tom pogledu

Mjera 2. Rano identifikovanje potreba nezaposlenih uz individualni pristup za svako lice, kao i aktivniji pristup u podsticanju neaktivnih lica za ulazak na tržište rada

Mjera 3. Stručnim usmjeravanjem motivisati nezaposlena lica koja duže čekaju na zaposlenje za njihovo veće uključivanje u programe osposobljavanja

Mjera 4. Razvijanje partnerstava sa lokalnom upravom za realizaciju projekata javnih radova i sufinansiranje tih radova

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnost
1	Realizacija programa javnih radova (1.500 korisnika)	2.060.000	ZZZCG, lok. uprave
2	Nakon završetka Programa javnih radova, stimulirati stalno zaposlenje lica čije se obavljanje posla pokazalo kao stalna potreba	51.500	ZZZCG
3	Stručnim tretmanom nezaposlenih sa zanimanjima kod kojih je na tržištu rada, ponuda znatno veća od tražnje, zbog čega duže čekaju na zaposlenje, uključiti u programe dokvalifikacije i prekvalifikacije za zanimanja koje se u većoj mjeri traže na tržištu rada		ZZZCG
4	Održavanje informaciono-motivacionih seminara/radionica za dugoročno nezaposlena lica (1.000 polaznika)	516.000	ZZZCG

Mjera 5. Uvođenje novih instrumenata usmjerenih na pružanje prilike nezaposlenima da steknu radno iskustvo i praktično osposobljavanje u preduzećima

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Promocija volonterizma u Crnoj Gori i organizovanje „Međunarodnog dana volontera“	10.000	MRSS, NVO

Primjena utvrđene metodologije za vođenje evidencija o nezaposlenosti i zapošljavanju iz veće korišćenje tehnologije, primjena utvrđene metodologije stručnog tretmana lica koja traže određene usluge u posredovanju individualni pristup svakom pojedincu, uvažavajući specifične potrebe i mogućnosti svakog nezaposlenog lica.

Programi javnih radova organizovaće se za 1.200 nezaposlenih lica i izvodiće se kroz državne i lokalne javne radove. Organizovaće se dva državna javna rada, i to: "Njega starih", "Neka bude čisto" u kojima će se angažovati 316 lica sa evidencije Zavoda. U okviru lokalnih javnih radova, planirano je da se organizuje 68 programa za zapošljavanje 884 lica.

U periodu od januara do kraja novembra ove godine realizovano je 132 javna rada u kojima je angažovano 1631 nezaposleno lice.

Planom rada za 2010. godinu predviđena je realizacija 105 javnih radova u okviru kojih je planirano zapošljavanje 1.500 lica sa evidencije Zavoda.

Zavod je u saradnji sa ministarstvima, međunarodnim i nevladinim organizacijama realizovao 5 državnih javnih radova, u trajanju od jednog mjeseca do godinu dana, za 454 lica sa evidencije Zavoda.

Aktivnosti na realizaciji ovih projekata odnosili su se na: njegu starih lica u stanju socijalne potrebe; adekvatnu pripremu crnogorskih opština za turističku sezonu; sezonsko zapošljavanje maturanata i studenata; izradu nacionalnih suvenira i uređenje i održavanje željezničke infrastrukture Crne Gore.

U saradnji sa opštinama, javnim institucijama i nevladinim sektorom realizovano je 127 lokalnih javnih radova sa 1.177 učesnika.

Radovi su se izvodili u trajanju od jednog do dvanaest mjeseci, a odnosili su se na borbu protiv bolesti zavisnosti, pružanje usluga djeci i mladima sa teškoćama u razvoju, podsticanje razvoja ruralnog i primorskog turizma, izradu suvenira, sređivanje bibliotekarske građe, uređenje nacionalnih i gradskih parkova, korita i obala rijeka, uslužni servis zanatskih radova, i dr.

U 2010. godini kroz informativne razgovore, kao oblik rada sa nezaposlenim licima, prošlo je 8.067 lica (u 2009. godini 8.060). Kroz informativno motivacione seminare prošlo je 1.326 nezaposlenih lica (u 2009. godini 876). Analize pokazuju da ovi seminari utiču na nezaposlena lica da aktivno traže posao, a isto tako podstiču nezaposlena lica na aktivno učešće u programima APZ. Urađeno je 56.719 planova zapošljavanja (u 2009. godine 57.250).

Program za dugoročno nezaposlena lica se izvodi kroz informativno-motivacione seminare (radionice) sa ciljem aktivnijeg i efikasnijeg uključivanja lica u traženje posla.

Projekat je namijenjen svim dugotrajno nezaposlenim licima i svim drugim teže zapošljivim licima.

Za jedanaest mjeseci 2010. godine realizovano je 105 seminara za dugoročno nezaposlena lica u koje je pohađalo 1.252 nezaposlena lica. Najviše seminara je organizovano u Podgorici – 25 u kojima je učestvovalo 313 dugoročno nezaposlenih lica.

Mjere za smanjenje dugoročne nezaposlenosti realizovaće se putem sledećih aktivnosti:

-donošenja Uredbe o poreskim olakšicama za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica, u koje spadaju i dugoročno nezaposleni;

-stručnog tretmana nezaposlenih, koji obuhvata informativne razgovore, radionice, intervjuje i individualne planove zapošljavanja;

-realizacijom programa javnih radova;(obuhvat na godišnjem nivou oko 750 lica,

-stimulisanjem poslodavaca da sezonski zapošljavaju domaću radnu snagu; (godišnje od oko 6.000)

-realizacijom programa obuke, dokvalifikacija i prekvalifikacija (godišnje ukupno 4.500-5.000 nezaposlenih)

Dugoročna nezaposlenost, po svojoj prirodi ukazuje na činjenicu da nezaposlenost nije posledica samo nedostatka radnih mjesta. Problem je u tome da znanja i stručnost koja se traže na tržištu rada, nijesu saglasna sa onim koja imaju nezaposleni.

Dakle, dugoročna nezaposlenost, kao posledica strukturnog nesklada i dalje će predstavljati veliki izazov za tržište rada, uprkos činjenici da je ona smanjena sa 58,2 % iz 2007. , na 55,2% na kraju trećeg kvartala 2010.godine.

Cilj 1.3 Niža stopa nezaposlenosti mladih

Mjera 1. Obezbediti da se u ranoj fazi svim tražiocima zaposlenja pruže usluge kao što su savjetovanje i usmjeravanje, pomoć pri traženju zaposlenja i izradi individualnih planova zapošljavanja.

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Obavljanje informativnih razgovora kao oblika stručnog tretmana nezaposlenih		ZZZCG
2	Izrada individualnih planova zapošljavanja		ZZZCG
3	Održavanje informaciono-motivacionih radionica u cilju informisanja nezaposlenih o značajnim obilježjima tržišta rada i zapošljavanja i njihovog motivisanja na aktivno traženje zaposlenja	206.000	ZZZCG

Mjera 2. Dalje razvijati nacionalni sistem profesionalne orijentacije. Ovaj sistem trebalo bi da, osim uključivanja svih relevantnih institucija u realizaciju aktivnosti, ostvari plansko i sistematsko djelovanje na podizanju kvaliteta usluga. Razvoj centara za profesionalno informisanje i savjetovanje u svim opštinama.

	Aktivnosti u 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Osnivanje novih centara za profesionalno informisanje i savjetovanje (Nikšić i B.Polje)	154.500	ZZZCG
2	Pružanje podrške centrima za profesionalno informisanje i savjetovanje	103.000	ZZZCG

Mjera 3. Intenzivirati saradnju sa poslodavcima u oblasti posredovanja i usluga profesionalnog odabira

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Pružanje usluga namijenjenih poslodavcima prilikom odabira potrebnih kadrova (ukoliko su poslodavci zainteresovaniza prijem u radni odnos mladih ljudi kojima je potrebna neka vrsta obuhe)		ZZZCG
2	Saradnja sa udruženjima poslodavaca (dogovor oko dostavljanja kadrovskih planova za narednu godinu , kako bi udruženja u saradnji sa ZZZCG planirali obuke mladih)	10.300	ZZZCG, Udrženje poslodavaca

Mjera 4. Širiti postojeće i uvesti nove aktivne instrumente u cilju pružanja prilike nezaposlenima da steknu radno iskustvo i praktičnu obuku u preduzećima – pripravnički staž, radna praksa, volonterski rad, subvencionisano zaposlenje, itd.

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Realizacija Programa zapošljavanja pripravnika	2.575.000	ZZZCG
2	Realizacija programa sezonskog zapošljavanja đaka studenata	15.450	ZZZCG
3	Uvođenje novog instrumenta-privremenog zaposlenja u kombinaciji sa osposobljavanjem na radnom mjestu	51.500	ZZZCG

Mjera 5. Analiza potreba na tržištu rada, kao i projekcije kretanja tražnje za određenim zanimanjima

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	<i>Godišnja analiza potreba na tržištu rada, kao i projekcije kretanja tražnje za određenim zanimanjima</i>	10.000	MRSS, ZZZCG, MPN, CSO

Za period 1.1.2010–30.11.2010. godine radni odnos u Crnoj Gori zasnovalo je 1.325 pripravnika (1077 sa visokom str.spremom).Od ukupnog broja finansirane su zarade za 475 pripravnika (sa vsss 442,savšs14 i sa sss 19) ili 35,8.. Za isti period 2009. godine zaposleno je 1.467 pripravnika, a finansirane zarade za 984 ili 67,0%, dok je za jedanaest mjeseci 2008. godine ukupan broj zaposlenih pripravnika bio 2021,a zarade su finansirane za 1.024 pripravnika ili 50,7%.

Aktivnosti u cilju realizacije ovih mjera odnosile su se na izradu individualnih planova zapošljavanja, uvođenje informaciono motivacionih radionica, osnivanje novih centara za profesionalno informisanje i savjetovanje (CIPS), pripremu izrade Nacionalne strategije u oblasti profesionalne orijentacije, finansiranje zapošljavanja pripravnika i dr.

Efekte u izvještajnom periodu su: usluge informaciono motivacionih radionica koristilo je 1.781 u 2007. godini, odnosno 1.049 lica za 9 mjeseci 2010. godine, otvoreni su Centri za informisanje i profesionalno savjetovanje u Podgorici, Baru, Herceg Novom, dok se intezivno radi na otvaranju CIPS-ova u Beranama, B.Polju, Pljevljima i Nikšiću, u okviru IPA 2008 - projekta „Reforma tržišta rada i razvoj radne snage“.

Aktivnost zapošljavanja pripravnika se kontinuirano sprovodi i u 2008. godini sufinansirano je zapošljavanje 1.182 pripravnika, u 2009. godini 1.097 i za 11 mjeseci 2010. godine 475 pripravnika. Smanjeno finansiranje zapošljavanja

pripravnik je posledica ekonomske krize, odnosno manjeg obima budžetskih sredstava predviđenih za ovu namjenu.

Učešće mladih od 15-24 godine u mjerama aktivne politike tržišta rada, koje se realizuju posredstvom Zavoda za zapošljavanje se kreće od 8% kod programa samozapošljavanja, 18,7% u programima javnih radova, 32,3% u programima obuka i 80% u finansiranju zarada pripravnika.

Dakle, kada je u pitanju ostvarenje ovog cilja i dalje ostaje izazov visoke stope nezaposlenosti mladih, jer je smanjenje njihovog učešća u ukupnom broju nezaposlenih sa 18,5% u 2007. godini na 15,54 % u 2008.g. početkom decembra ove godine ponovo povećano na 18,9%.(Podaci ZZZCG).

-Zavod za zapošljavanje je osnivanjem CIPS-ova u Podgorici ,Baru i Herceg Novom započeo proces razvijanja sistema profesionalne orijentacije i savjetovanja, koji će kroz realizaciju Projekta „Reforma tržišta rada i razvoj radne snage“(IPA-2008) biti unaprijeđen i proširen na još četiri opštine na sjeveru.

Profesionalnim informisanjem biće obuhvaćena, kroz pojedine oblike, cjelokupna populacija učenika (učenici osnovnih, srednjih škola i studenti), te nezaposlena lica sa evidencije Zavoda. U radu na profesionalnom informisanju realizovaće se nove aktivnosti kroz rad informativnih punktova u školama. Povećanje obima i podizanje kvaliteta rada sa klijentima koji imaju potrebu za profesionalnim savjetovanjem a posebno pomoći nezaposlenim licima u pogledu njihovog uključivanja u programe APZ a posebno edukacija i rad sa teško zapošljivima.

Procesom direktnog individualnog profesionalnog informisanja od strane savjetnika za profesionalnu orijentaciju obuhvaćena su 342 nezaposlena lica.

Procesom profesionalnog informisanja obuhvaćeno je 2.211 klijenata, od čega 342 nezaposlena lica, 249 roditelja učenika završnih razreda osnovnih škola i 1.620 učenika osnovnih i srednjih škola.

Kada je riječ o profesionalnom svjetovanju nezaposlenih kroz proces individualnog profesionalnog savjetovanja prošlo je 246 nezaposlenih lica.

Proces individualnog profesionalnog savjetovanja prošlo je oko 215 učenika; Proces komplementne psihološke obrade prošlo je oko 188 učenika.

Radioničarske aktivnosti prošlo je 2.271 lice, od čega oko 1.326 nezaposlenih lica, 89 studenata i 856 učenika osnovnih i srednjih škola.

Cilj 1.4 Podsticanje preduzetništva

Mjera 1. Obrazovanje na svim nivoima i u svim vidovima (formalno, neformalno i informalno) za usvajanje preduzetničkih znanja, vještina, vrijednosti i kulture, podsticanje inovativnosti, sticanje savremenih znanja, neprestano obrazovanje i profesionalno usavršavanje

	Aktivnosti u 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Osposobljavanje nastavnika za vođenje nastave iz oblasti pismenosti u ekonomiji i biznisu (najmanje 30 kurseva za po 20 nastavnika u grupi)	10.000	CSO MPN, Zavod za udžbenička i nastavna sredstva
2	Dalje razvijanje mini-preduzeća. Osnivanje mini-preduzeća u najmanje 30% srednjih stručnih škola, najmanje 5 novih škola	20.000	CSO MPN, MSP

Mjera 2. Uklanjanje zakonskih i administrativnih barijera za razvoj preduzetništva i usvajanje mjera za stvaranje stimulativnog i povoljnog ambijenta za rast postojećih, formiranje novih MSP i jačanje njihove konkurentnosti na domaćem i inostranom tržištu.

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Formiranje 2 klastera u sektorima koji predstavljaju konkurentsku prednost Crne Gore	Sredstva GTZ	MSP
2	Uvođenje novih instrumenata finansijske podrške malim i srednjim preduzećima	3.000.000	MSP

Mjera 3. Pružanje integrisane pomoći za započinjanje djelatnosti koja obuhvata:

- Organizovano pružanje institucionalne podrške i visokog kvaliteta nefinansijskih usluga;
- Dalji nastavak finansijske podrške za preduzeća u osnivanju i profitabilno poslovanje postojećih malih i srednjih preduzeća.

	Aktivnosti u 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Unapređivanje pristupa dobijanju sredstava za započinjanje obavljanja djelatnosti-programima kreditiranja u cilju podrške preduzetništvu	2.575.000	ZZZCG
2	Osposobljavanje koje se odnosi na vještine poslovanja (organizacija seminara, radionica, obuke) u cilju osnivanja malih i srednjih preduzeća	51.500	ZZZCG

Mjera 4. Poboľšanje ambijenta u cilju stvaranja divezifikovane turističke ponude, podizanja nivoa kvaliteta smještajnih kapaciteta i na taj način otvaranja novih radnih mjesta.

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Kampanja za podsticaj unapređenju ponude u sektoru turizma	5.000	MT

2	Obuka i pružanje usluga u oblasti poslovanja i primjene savremenih tehnologija rada	5.000	MT
3	Proširenje poslovnih usluga uz unapređenje kvaliteta	5.000	MT
4	Promotivne aktivnosti	5.000	MT

U prvih jedanaest mjeseci 2010. godine je odobreno 427 kredita za samozapošljavanje u vrijednosti od 2.808.000€, čijom realizacijom je omogućeno otvaranje 562 nova radna mjesta. Od ovog broja, 355 (83,14%) odobrenih kredita su dodijeljena nezaposlenim licima, 22 (5,15%) odobrena kredita je za preduzetnike, dok je 50 (11,7%) kredita namijenjeno pravnim licima.

Takođe, isfinansirana su i 4 projekta čiji su nosioci lica sa invaliditetom.

Pripadnice ženskog pola su nosioci 148 odobrenih kredita (41,6%) u iznosu od 840.000€

Akcent na prilikom odobravanja kredita je bio na manje razvijenim opštinama tako da je u njihov razvoj plasirano 310 (72,6%) kredita u vrijednosti 1.990.000€ Najveći broj kredita je odobren u opštinama: Nikšić (78), Bijelo Polje (54), Berane (47), Pljevlja (38) i Podgorica (48).

Najmanji broj odobrenih kredita je u opštinama Žabljak i Kotor (po 2).

Kreditni su odobravani za projekte iz svih djelatnosti, u skladu sa planiranim regionalnim razvojem. Najviše odobrenih kredita je iz oblasti poljoprivrede i ribarstva (48,95%). Slijede trgovina (16,4%) i zanatstvo i lične usluge (14,99%).

U periodu 01.01. – 30.11.2010. godine realizovano je 45 programa Edukacije preduzetnika i njima su obuhvaćena 590 lica.

I u narednij godini će se, saglasno raspoloživim sredstvima, nastaviti realizacija Programa samozapošljavanja pri čemu će se davati prioritet realizaciji tih programa u nerazvijenim opštinama i u prioritetnim djelatnostima.

Cilj 1.5 Produžavanje radnog vijeka

Mjera 1. Implementacija trećeg stuba penzionog sistema

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Analiziranje i sagledavanje uporedno-pravnih iskustva zemalja koje su uvele penzionie sisteme kao u Crnoj Gori		MRSS, Fond PIO

Mjera 2. U penzijski sistem treba uključiti ljude koji imaju atipične oblike zaposlenja, odnosno one koji ne rade dovoljno dugo.

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Organizovanje i realizovanje savjetodavnih, obrazovnih (kroz kraće programe obrazovanja) i drugih aktivnosti namjenjenih licima koja teže prihvataju skori odlazak u penziju (pogotovo fizički vitalnih lica) i njihovo pripremanje za život nakon penzionisanja	10.000	CSO, MRSS

Cilj 1.6 Jačanje institucija tržišta rada i podsticanje partnerstava za zapošljavanje

Mjera 1. Dalje jačanje koordinatorske uloge Ministarstva rada i socijalnog staranja u oblasti planiranja, stvaranja i nadgledanja politke zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa.

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	<i>Aktivnosti na monitoringu i ocjeni efikasnosti mjera aktivne politike zapošljavanja</i>		<i>MRSS, ZZZCG</i>
2	Dalje razvijanje vještina iz oblasti upravljanja ciklusom politike (uključujući evaluaciju/ocjenjivanje), kao i poznavanje inovativnih instrumenata za unaprijeđivanje zapošljavanja	IPA 2008	MRSS

Mjera 2. Osavremenjavanje i jačanje institucija tržišta rada, naročito službi za zapošljavanje, u cilju obezbjeđenja veće transparentnosti i mogućnosti za zapošljavanje i osposobljavanje.

Mjera 3. Bolje predviđanje potreba za određenim vještinama na tržištu rada. Poboljšano prikupljanje podataka/informacija o tržištu rada – istraživanja i prikupljanje podataka o tržištu rada.

	Aktivnosti u 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Unapređenje Ankete poslodavaca o zaposlenosti i zapošljavanju kao jednog od osnovnih izvora podataka o neposrednoj budućoj tražnji za radnom snagom	IPA 2008	ZZZCG
2	Izdavanje časopisa „Tržište rada „	22.000	ZZZCG
3	Priprema projekata za finansiranje iz IPA-e	60.000	ZZZCG

Mjera 4. Podsticanje lokalnih vlasti, socijalnih partnera i obrazovnog sistema na aktivno učešće i doprinos realizaciji programa koji se odnose na tržište rada

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Veća uloga lokalnih partnerstava u unapređenju usklađenosti između lokalne ekonomske aktivnosti i pružanja usluga, uključujući obrazovanje i osposobljavanje		MRSS, lokalni Socijalni savjeti

Mjera 5. Osnivanje različitih pružalaca usluga koji nude pomoć nezaposlenim licima – uključujući usluge osposobljavanja, stručnog savjetovanja i posredovanja.

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Uvođenje zakonskih izmjena u pravcu podsticanja razvoja (tržišno i poslovno orijentisanih) agencija za zapošljavanje sa ciljem stimulisanja posredovanja pri zapošljavanju koje nije javnog karaktera		MRSS
2	Podsticanje neprofitnih institucija tržišta rada da uzmu učešće u pružanju usluga vezanih za tržište rada	IPA	MRSS

U 2011. godini, kao i prethodnih godina, radiće se Anкета poslodavaca, što podrazumijeva redovno godišnje konsultovanje poslodavaca u Crnoj Gori u cilju ostvarivanja neposrednog kontakta i prikupljanja ključnih informacija o najvažnijim pitanjima radne snage.

Do sada sprovedena istraživanja svrstavaju se u kategoriju sveobuhvatnih anketa bazirajući se na relativno velikom uzorku. Anкета se sprovodi na državnom i regionalnom nivou i pokriva sve opštine i sve sektore. Ovakva sveobuhvatna anketa obično odražava mnoge oblasti – informacije o ekonomskim predviđanjima koje izražavaju poslodavci, kao i o stvarnoj situaciji na tržištu rada i zapošljavanju – mogućnostima i perspektivama zapošljavanja, viškovima, manjkovima i kvalitetu radne snage, potrebnim i nedostajućim zanimanjima, vještinama i kompetencijama, sezonskom zapošljavanju i saradnji sa Zavodom.

Anketa 2010/2011 inovirana je sa novim pitanjima i usvojen princip da se u cilju praćenja trendova i komparacija zadrži nepromijenjen set ključnih pitanja, a da se u svakom novom istraživanju uvede blok novih, aktuelnih pitanja.

U prethodnoj Anketi (2009/2010) uvedena su dva važna pitanja/teme. Jedno se odnosi na prikupljanje informacija o tome kako poslodavci u Crnoj Gori percipiraju razvoj na nešto duže staze u smislu razvoja nekih novih zanimanja koja danas ne postoje.

Prethodno navedena pitanja zadržana su uz dodatak drugog bloka koja se odnose na zapošljavanje, za nas veoma važnih kategorija, svrstanih u teže zapošljiva lica: lica s invaliditetom i Rome.

Zatim, uz pitanje koje se odnosi na zapošljavanje lica sa invaliditetom dodato je još jedno pitanje - da li su poslodavci upoznati sa zakonski propisanim stimulansima prilikom zapošljavanja lica sa invaliditetom, što će pomoći kod planiranja novih ili inoviranja postojećih mjera.

Dodato je i pitanje da li poslodavci misle da će im u narednom periodu trebati neko od novih zanimanja, kao i vještina, koja danas ne postoje na tržištu rada Crne Gore,

Koncepcija će biti zadržana za Anketu 2011/2012, s tim što će posebno biti razrađena pitanje koje se odnosi na nova zanimanja i obrazovnu strukturu ljudskih resursa kod poslodavaca i dodato pitanje: da li su poslodavci organizovali dodatno obrazovanje za svoje zaposlene kroz interno osposobljavanje za potrebe radnog mjesta, što je značajno za analizu i kreiranje upisne politike.

Centar za ljudske resurse u Zavodu za zapošljavanje, priprema i izdaje časopis „Tržište rada“ koji izlazi 2 puta godišnje. U ovom časopisu ostaju zabilježene hronološki sve važnije aktivnosti Zavoda u obuhvaćenom periodu, zatim tekstovi autora iz Zavoda i izvan njega o aktuelnim pitanjima nezaposlenosti i zapošljavanja, zatim, obrazovanja na svim nivoima, oblast posvećena marginalnim grupama, teme iz oblasti ekonomije, kao i interesantna zapažanja i preporuke predstavnika međunarodnih organizacija koje djeluju u Crnoj Gori. Časopis pruža mogućnost publikacije tekstova problematike tržišta rada kako zaposlenima u Zavod tako i eksternim saradnicima sa fakulteta, stručnim i naučnim saradnicima iz institucija i međunarodnih organizacija a takođe, i ostalim službama zapošljavanja iz regiona.

Ova aktivnost je planirana i za 2011. godinu, sa istom dinamikom i izgledom časopisa, kao i istom strukturom i načinom izdavanja časopisa.

Prioritet 2. Povećanje produktivnosti i kvaliteta rada

U okviru ovog prioriteta ciljevi i mjere su usmjereni na rješavanje: nesklada između ponude obrazovanja i potreba tržišta rada, održavanje/održivost radnih mjesta i unapređenje kvaliteta radne snage, unapređenje sistema profesionalne orijentacije i savjetovanja, nedovoljne zainteresovanosti poslodavaca za dugoročna ulaganja u razvoj ljudskog kapitala i unapređenje sistema cjeloživotnog obrazovanja.

Ciljevi u okviru ovog prioriteta:**2.1. pomoć u procesu daljeg prestrukturiranja privrede****2.2. unapređenje vještina radne snage****2.3 usklađivanje ponude obrazovanja sa potrebama na tržištu rada****Cilj 2.1 Pomoć u procesu daljeg prestrukturiranja privrede****Cilj 2.2 Unaprijeđivanje vještina radne snage**

Mjera 1. Promovisanje kulture cjeloživotnog učenja na nivou društva i među odraslom populacijom.

	Aktivnosti za 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Razvoj ljudskih resursa u institucijama koje se bave razvojem obrazovanja, stalno stručno usavršavanje zaposlenih u cilju razvoja kompetencija i većeg kvaliteta rada		MPN
2	Utvrđiti stanje uključenosti radno aktivnog stanovništva od 16 do 65 godina u procese obrazovanja anketnim upitnikom na reprezentativnom uzorku		MRSS,CSO, MONSTAT
3	Analizirati rezultate i izraditi odgovarajuće preporuke, sa ciljem povećanja učešća radno aktivnog stanovništva u procesima obrazovanja i promovisanja cjeloživotnog učenja, a samim tim modernizaciju i unaprjeđenje sistema obrazovanja.		MRSS , MPN, CSO
4	Utvrđiti obrazovnu ponudu na nivou lokalne zajednice. Utvrđiti da li i sa kojim iznosima finansijskih ulaganja lokalne zajednice i poslodavci u njima izdvajaju za obrazovanje i razvoj ljudskih resursa		CSO, MPN, socijalni partneri
5	Priprema stručnih polazišta za oblikovanje nacionalnih standarda kvaliteta u obrazovanju odraslih.		CSO
6	Uključivanje i realizacija projekata, u okviru redovnih aktivnosti institucija, odgovornih za politiku i razvoj obrazovanja, kroz koje se promoviše učenje i ističe važnost učenja za lični i profesionalni život za svakog pojedinca i društvo u cjelini. (Festival obrazovanja odraslih, programi unaprjeđivanja upravljanja i rukovođenja organizatora obrazovanja, samoevaluacija i sl)		MPN, CSO

7	Kroz okrugle stolove, medijske nastupe i sl, kroz prezentovanje rezultata istraživanja i primjera dobre prakse, ukazati poslodavcima kako ulaganje u obrazovanje i razvoj ljudskih resursa utiče na napredak u poslovanju i povećanje produktivnosti.		
8	Prezentovanje ponude programa obrazovanja zaposlenim i nezaposlenim od strane organizatora obrazovanja (susreti, štampani materijali, sredstva informisanja)	8.000	CSO,MPN, MRSS

Mjera 2. Podsticanje ulaganja u ljudski kapital od strane preduzeća . Finansiranje programa neformalnog obrazovanja (ili osposobljavanje zaposlenih) neće da bude ograničeno jedino na javne izvore, već će da obuhvati angažovanje svih ključnih činilaca: poslodavci, institucije tržišta rada i polaznici

	Aktivnosti za 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	<i>Istraživanje budućih potreba za dodatnim kvalifikacijama i dodatnim znanjima, vještinama i kompetencijama kod poslodavaca</i>		<i>ZZCG, MSP, CSO, UPCG</i>
2	<i>Pomoć poslodavcima u istraživanju i analizi potreba za dodatnim znanjima, vještinama i kompetencijama zaposlenih</i>		<i>ZZCG, MSP, CSO, UP</i>
3	<i>Izrada programa za razvoj ključnih kompetencija zaposlenim i nezaposlenim</i>		<i>ZZZCG, UPCG</i>

Mjera 3. Implementacija „Strategije razvoja ljudskih resursa u turizmu“ sa ciljem da se, između ostalog, uvede viši stepen profesionalizma i poboljšanja koordinacije rada svih institucija angažovanih na polju razvoja ljudskog kapitala, koji je potreban da bi se podržao napredak turizma u predstojećem periodu

	Aktivnosti u 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Projekat poboljšanja imidža turističkih zanimanja – promocija atraktivnosti turističkih zanimanja	5.000	MT,MPN,MRSS, Univerziteti, lok.samouprave
2	Poboljšanje saradnje obrazovnih institucija sa turističkom privredom	1.000	MT, MPN
3	Razvoj informacionog sistema za ljudske resurse i unapređenje upotrebe informaciono-komunikacione tehnologije u sektoru turizma	10.000	MT

Mjera 4. Razvijanje mreže škola i drugih organizatora obrazovanja i osposobljavanja mladih i odraslih, u skladu sa zahtjevima tržišta rada, a u saradnji sa privredom i lokalnom zajednicom. Cilj je približavanje organizatora obrazovanja korisnicima

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Stručna i tehničko-administrativna pomoć u licenciranju i radu organizatorima obrazovanja koji nude programe za kvalifikacije za koje je tržište rada iskazalo potrebe.		MPN,CSO
2	Razvojni i savjetodavni rad sa organizatorima obrazovanja radi proširivanja programske ponude i obezbjeđenja kvaliteta obrazovanja i osposobljavanja		MPN,CSO

Mjera 5. Uvažavanje verifikovanih neformalno i informalno stečenih znanja u nastavku obrazovanja – povezivanje formalnog, neformalnog i informalnog učenja

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Implementacija Zakona o nacionalnim i stručnim kvalifikacijama i podzakonskih akata		MPN, MRSS
2	Izrada modularizovanih obrazovnih programa, kroz koje će biti moguće postepeno dostići nivo obrazovanje i u kojim bi verifikovana prethodno stečena znanja, vještine i kompetencije, bile uvažene.		CSO

Mjera 6. Podsticanje saradnje između industrije i institucija za istraživanje i razvoj u cilju unaprijeđivanja inovativnosti i prenosa znanja

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Kontinuirano unapređenje saradnje između javnog i privatnog sektora u cilju unaprijeđivanja rada na istraživanju i razvoju		MPN
2	Razvoj svijesti poslodavaca o značaju ulaganja u istraživanje i razvoj		MSP , UPCG

U cilju realizacije ovih mjera realizovane su aktivnosti:

Centar za stručno obrazovanje je aktivno radio na promovisanju koncepta cjeloživotnog učenja među odraslom populacijom organizujući i realizujući manifestaciju Festival obrazovanja odraslih sa ciljem informisanja građana o obrazovnoj ponudi i ukazivanje institucijama na značaj ulaganja u ljudske resurse).

Formirano je udruženje licenciranih organizatora obrazovanja odraslih, a u ovoj godini sprovode se edukativne aktivnosti na planu osposobljavanja nastavnog kadra koji radi kod licenciranih organizatora obrazovanja odraslih.

Usvajanjem Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama riješeno je pitanje prepoznavanja i verifikovanja neformalni i informalno stečenih znanja i vještina.

Cilj 2.3 Usklađivanje ponude obrazovanja sa potrebama tržišta rada

Mjera 1. Cjelovita obuhvaćenost djece osnovnoškolskim obrazovanjem i opšta uključenost populacije u nastavak obrazovanja, uz najmanje 12 godina školovanja/najmanje ISCED3

Mjera 2. Smanjenje broja učenika koji rano napuštaju obrazovni sistem. Rad na informisanju i savjetovanju lica koja su rano napustila obrazovni sistem

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Sprovođenje akcionog plana uključivanja ranjivih grupa u redovne oblike obrazovanja (uključujući besplatne udžbenike, podršku predškolskom obrazovanju)		MPN
2	<i>Prilagođavanje obrazovnih programa licima koja su radno napustila obrazovni sistem, kako bi ta lica završila prekinute obrazovne aktivnosti</i>		CSO, MPN, ZZZCG

Mjera 3. Razvijanje mehanizma za sprovođenje sistematičnih istraživanja stanja, tendencija na tržištu rada i zahtjeva koji se stavljaju pred obrazovni sistem, kako bi se stvorili uslovi za dugoročnije planiranje (stručnog) obrazovanja i u skladu sa tim razvoj i proširivanje programske ponude

	Aktivnosti u 2010:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	<i>Informisanje i savjetovanje lica o mogućnostima, uslovima, načinu i postupku sticanja stručne kvalifikacija, odnosno ključne vještine</i>		MRSS, ZZZCG, CSO MPN

Mjera 4. Dalje jačanje uloge socijalnog partnerstva u obrazovanju na nacionalnom nivou

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Veća saradnja škola i poslodavaca pri realizaciji praktične nastave		MPN
2	<i>Promovisanje saradnje institucija koje se bave obrazovanjem odraslih i poslodavaca sa jedne strane i međunarodnih organizacija sa druge strane koji bi pružali podršku obrazovanju odraslih u CG i doprinijeli povećanju nivoa znanja i vještina neophodnih tržištu rada</i>	10.000	CSO, ZZZCG, MRSS

Mjera 5. Izrada obrazovnih programa širokih profila, otvorenih za uticaj potreba tržišta rada, koji se baziraju na više standarda zanimanja, modularizovani, kreditno vrijednovani, planirani sa stanovišta učenika i koji omogućavaju razvoj stručnih i ključnih kompetencija, uz razvoj novih i unapređivanje postojećih modela za obezbjeđivanje kvaliteta.

	Aktivnosti za 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Izrada standarda zanimanja, najmanje po deset godišnje	10.000	CSO
2	Izrada obrazovnih programa (modularizovanih i verifikovanih) sedam do deset godišnje	40.000	CSO
3	Obuka nastavnika, najmanje deset seminara godišnje	Međunarodni projekti (GTZ i Kultur Kontakt već uključeni u ove aktivnosti)	CSO
4	Izrada udžbenika najmanje deset godišnje	20.000	CSO, Zavod za udžbenička i nastavna sredstva
5	Izrada programa obrazovanja za osposobljavanje odraslih za zanimanje i sticanje ključnih vještina, po deset programa godišnje	10.000	CSO

Mjera 6. Stvaranje uslova za sprovođenje Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama.

	Aktivnosti u 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Pilotiranje kompletnog postupka certificiranja nacionalnih stručnih kvalifikacija u najmanje jednom području rada		MPN, MRSS, CSO, IC

Mjera 7. Konstituisati sistem upisne politike koji će uticati na to da se iz tog sistema stvaraju kadrovi profila zanimanja primjereni, ne samo neposrednim i aktuelnim potrebama, već i potrebama tržišta rada, za relativno duži vremenski period.

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Unapređivanje planiranja obrazovanja i smanjenja nesklada između potreba tržišta i upisa učenika		MPN

U izvještajnom periodu pripremljeno je 49 programa obrazovanja zaosposobljavanje za određena zanimanja, prekvalifikaciju i 31 program za ključne vještine. Takođe, savjet za stručno obrazovanje je usvojio 81 novi, reformisani obrazovni program i 90 standarda zanimanja različitog nivoa složenosti i za različite oblasti rada.

Dakle, i pored toga što je najveći dio mjera za ostvarenje ovog cilja do sada realizovan, "dubina" izazova strukturne nezaposlenosti zahtijeva da se pitanju kvalitetnog usklađivanja ponude obrazovanja sa potrebama tržišta rada i novom Strategijom zapošljavanja ovaj cilj postavi visoko u listi prioriteta a mjere za realizaciju dograde i prošire.

Prioritet 3 – Jačanje socijalne kohezije

Mjere i aktivnosti planirane u okviru ovog prioriteta, koji sadrži 3 cilja, usmjerene su na one kategorije društva/socijalne grupe koje se suočavaju sa posebnim teškoćama pri ulasku na tržište rada i zahtijevaju naročitu pažnju.

Ciljevi u okviru ovog prioriteta:

- 3.1. Unapređivanje/promovisanje zapošljavanja žena**
- 3.2. Prevencija socijalne isključenosti – pozitivne mjere/aktivnosti za ugrožene/ranjive grupe**
- 3.3. Prevencija siromaštva na sjeveru**

Cilj 3.1 Unapređivanje zapošljavanja žena

Mjera 1. Nastavak procesa usklađivanja sa evropskim zakonodavstvom, zakonodavstva koje se odnosi na ravnopravne mogućnosti za polove. Održavanje jednakog pristupa žena i muškaraca osposobljavanju i aktivnim mjerama zapošljavanja.

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Izrada programa za ekonomsko osnaživanje samohranih roditelja	25.000	MZLJMP, MRSS,
2	Izrada programa suzbijanja diskriminacije žena na tržištu rada	25.000	MZLJMP, MRSS
3	Uvođenje programa za usklađivanje porodičnog i profesionalnog života žena i muškaraca	5.000	MZLJMP, MRSS,
4	Sprovođenje kampanje u cilju uklanjanja kulturnih i društvenih barijera kako bi i očevi koristili odsustvo zbog brige o djeci	10.000	MZLJMP, MRSS,
5	Sankcionisanje diskriminatorskog postupanja prema ženama u organizacijama i institucijama i garantovanje diskrecije za prijavljivanje takvog ponašanja		Inspekcija rada

Mjera 2. Sprovođenje programa obrazovanja i osposobljavanja sa većim učešćem žena, sa ciljem da se povećaju mogućnosti za njihovo zapošljavanje u sektorima u kojima su manje zastupljene

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	<i>Kreiranje usluga, informisanja, savjetovanja i pružanja obuka u skladu sa interesima žena</i>	15.000	ZZZCG, UPCG
2	<i>Prilagođavanje fizičkog i logističkog pristupa uslugama obučavanja prema potrebama žena-vrijeme, mjesto. Pružanje usluga staranja o djeci za učesnike u aktivnim mjerama</i>		ZZZCG, privatni organizatori obuke
3	<i>Sprovođenje obuka o upravljanju i podizanje samopouzdanje žena</i>	10.000	ZZZCG, UPCG,

Mjera 3. Podsticanje preduzetništva kod žena

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Organizacija seminara za osposobljavanje preduzetnica (menadžment, marketing, finansijsko poslovanje, pravna regulativa)	6.000	MSP, ME, MZLJMP
2	Organizacija sajmova ženskog preduzetništva	15.000	MSP

Mjera 4. Unapređenje i razvoj mreže javnih i privatnih ustanova za čuvanje djece, čime bi se povećao procenat djece obuhvaćene sistemom staranja o djeci do uzrasta obaveznog školovanja

	Aktivnosti za 2011:	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Usklađivanja radnog vremena jaslica, vrtića i produženog boravka u školama u skladu sa radnim vremenom zaposlenih roditelja		MRSS,MZLJMP, MPN,Lokalne uprave
2	Istraživanje mogućnosti otvaranja jaslica i vrtića u velikim kolektivima i poslovnim organizacijama u javnom i privatnom vlasništvu radi vaspitanja i obrazovanja djece zaposlenih.		MRSS,MZLJMP MPN,Lokalne uprave
3	<i>Podsticanje samozapošljavanja u području vaspitanja i obrazovanja djece stvaranjem pravnih, prostornih i drugih pretpostavki za osnivanje jaslica i vrtića u privatnom vlasništvu.</i> <i>Sprovođenje programa usmjerenih na podsticanje nezaposlenih žena da istražuju nova tržišta bez konkurentskih proizvoda (njega starijih, usluge staranja o djeci)</i>		<i>MZLJMP, ZZZCG, MSP</i>

Uključivanje rodne perspektive u programe aktivne politike tržišta rada: učešće žena u obukama za zanimanja i ključne vještine u prošloj i proteklom periodu ove godine bilo je 63,3%, u programima javnih radova oko 52,3%, a u programu samozapošljavanja u periodu od 2006.g do kraja novembra ove godine 37%.(Podaci ZZZCG)

Cilj 3.2 Prevencija socijalne isključenosti – pozitivne mjere/aktivnosti za ugrožene grupe

Mjera 1. Implementacija Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom

Mjera 2. Podsticanje motivacije i osposobljavanja ugroženih grupa, prije svega lica sa invaliditetom, kroz njihovo aktivno uključivanje u proces rada: organizovanje kurseva i tečaja za strane jezike, razvijanje dodatnih vještina i znanja o primijenjenim umjetnostima, kao i pružanje fizioterapeutskih usluga.

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
	Za realizaciju ovih aktivnosti ukupna sredstva iznose 1.512.755,34 E i biće obezbijeđena iz sredstava od doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom		

1	Izrada i realizacija individualnih planova profesionalne rehabilitacije lica sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih lica		ZZZCG
2	Informaciono motivacionim seminarima motivisati lica sa invaliditetom i druga teže zaposiliva lica da se aktivno uključe u programe sticanja ključnih vještina, prekvalifikaciju i dokvalifikaciju, za javne radove i dodjelu kredita za samozapošljavanje		ZZZCG
3	Savjet Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom pratiće realizaciju mjera i aktivnosti koje su u funkciji razvoja i unapređenja prof.rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom, kao i namjensko korišćenje sredstava Fonda u skladu sa zakonom		<i>Savjet Fonda</i>
4	Pružanje pomoći razvoju mreže ustanova za profesionalnu rehabilitaciju na teritoriji Crne Gore		ZZZCG
5	Izrada metodologije za pisanje programa obrazovanja prilagođenih licima sa posebnim obrazovnim potrebama		CSO
6	Izrada prilagođenih programa obrazovanja licima sa posebnim obrazovnim potrebama (5 prilagođenih programa godišnje)		CSO
7	Realizacija programa za profesionalnu rehabilitaciju lica sa invaliditetom		ZZZCG

Mjera 3. Razvoj svijesti teže zapošljivih lica o potrebi da budu ekonomski i socijalno aktivni

Mjera 4. Veći nivo i kvalitet socijalnog partnerstva vezan za integrisanje ugroženih grupa na tržište rada

Mjera 5. Razvijanje ciljnih obrazovnih programa, uz osposobljavanje nastavnika, za uključivanje svih ugroženih grupa u proces sticanja kvalifikacija

Mjera 6. Viši nivo kvaliteta usluga nezaposlenim licima iz ugroženih grupa

Mjera 7. Stimulisanje populacije RAE na učešće u mjerama aktivne politike zapošljavanja (podsticanje njihove zainteresovanosti i unapređivanje njihovog pristupa ovim mjerama)

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Realizacija šeme za stimulisanje zapošljavanja pripadnika etničkih grupa		ZZZCG

2	Sveobuhvatana analiza potreba ranjivih grupa i u vezi sa tim priprema programa za sticanje stručne kvalifikacije, koja će omogućiti uključivanje na tržište rada		MRSS, MPN, ZZZCG
3	Uključivanje ranjivih grupa u redovne oblike obrazovanja na svim nivoima		MPN
4	Promotivne aktivnosti među ranjivim grupama, radi podsticanja polaznika za uključivanje u procese sticanje kvalifikacija		MPN

Na evidenciji Zavoda, na dan 30.11.2010. godine nalazilo se 2.269 lica sa invaliditetom (žena je bilo 715 ili 31,51%), što predstavlja oko 7,07% od ukupnog broja nezaposlenih .Od navedenog broja je 1.677 invalida rada (od čega je 481 žene ili 28,68%) i 592 lica kategorisane omladine (od čega su 234 žena ili 39,53%).

Radi stvaranja uslova za uspješnu profesionalnu rehabilitaciju i povećanje zaposlenosti lica sa invaliditetom i njihovo ravnopravno učešće na tržištu rada, krajem 2009. godine, u saradnji sa Agencijom "Pa Mark" počeo je da se realizuje Pilot program »Primjena Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom u praksi«.

Program se realizovao u trajanju od šest mjeseci, i to u dva dijela: jedan je predstavljao uključivanje u proces profesionalne rehabilitacije 32 nezaposlena lica sa preprekama u zapošljavanju – rehabilitanti, dok se s druge strane istovremeno vršila početna obuka 12 nezaposlenih lica sa visokom stručnom spremom raznih profila zanimanja, neophodnih za rad u profesionalnoj rehabilitaciji u Crnoj Gori, koji će po međunarodnim standardima realizovati programe profesionalne rehabilitacije teže zapošljivih lica.

Pilot program »Primjena Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom u praksi – slijepa i slabovidna lica« je počeo 1.2.2010. godine i trajao je dva mjeseca. U program je bilo uključeno sedam slijepih i slabovidnih lica i sa stanovišta pojedinca, cilj programa je bio: prevazilaženje slijepoće odnosno slabovidnosti kao komunikacijske i pokretne prepreke, reorganizacija i reorijentacija života nakon nastale smetnje, povećanje mogućnosti za moguće kasnije uključenje u programe osposobljavanja, obrazovanja i zaposlenje, usvajanje osnovnih socijalnih i životnih vještina i prepoznavanje vlastitih prepreka kod zapošljavanja.

Posmatrajući period od početka realizacije pilot projekta (novembar 2009. godine) u programe profesionalne rehabilitacije ukupno je uključeno 110 lica sa evidencija biroa rada Podgorica, Nikšić i Bar. U taj broj uključena su i lica koja su bila uključena u program namijenjen slijepim i slabovidnim licima.

U toku posmatranog perioda devet lica, koja su prošla procjenu preostale radne sposobnosti, našlo je zaposlenje, na određeno vrijeme.

Takođe, u septembru je počeo seminar za dugoročno nezaposlena lica koja imaju oštećenja sluha i govora. Program u koji je uključeno 13 lica sa evidencije Biroa rada Podgorica trajeće 4 nedelje uz intezivno praćenje od 6 mjeseci.

Program za dugoročno nezaposlena lica se izvodi kroz informativno-motivacione seminare (radionice) sa ciljem aktivnijeg i efikasnijeg uključivanja lica u traženje posla.

Projekat je namijenjen svim dugotrajno nezaposlenim licima i svim drugim teže zapošljivim licima.

Za jedanaest mjeseci 2010. godine realizovano je 105 seminara za dugoročno nezaposlena lica u koje je pohađalo 1.252 nezaposlena lica. Najviše seminara je organizovano u Podgorici – 25 u kojima je učestvovalo 313 dugoročno nezaposlenih lica.

U saradnji sa socijalnim partnerima, Zavod je u ovoj godini organizovao 7 javnih radova "Sunčane radionice" (izrada suvenira, čestitki, ukrasa i papirne galanterije) u Herceg Novom, Kotoru, Baru, Nikšiću, Bijelom Polju, Mojkovcu i Pljevljima. U ovim javnim radovima je uključeno 69 lica sa invaliditetom. Ova lica su zasnovala radni odnos na određeno vrijeme od jednog mjeseca do godinu dana.

Takođe organizovano je 16 programa javnih radova, u trajanju od tri do deset mjeseci: u Podgorici, Bijelom Polju, Pljevljima, Nikšiću, Mojkovcu, Rožajama i Herceg Novom, u koje je uključeno 114 nezaposlenih lica na poslovima profesionalnog asistenta. Izvođači ovih programa su nevladine organizacije, koje se bave pitanjima lica sa invaliditetom, posebno udruženja roditelja djece sa teškoćama u razvoju i škole koje pohađaju ova djeca, a partneri u realizaciji programa, pored Zavoda, su i lokalne samouprave, domovi zdravlja, socijalne ustanove i drugi. Personalni asistenti i asistenti u nastavi se prethodno edukuju, kako bi na kvalitetan način pružali podršku djeci, van kuće i za vrijeme boravka u školi, pružali pomoć u savladavanju prilagođenog gradiva, kao i nastavniku da se ravnopravno posveti svim učenicima. Takođe, za roditelje, za koje je potrebno pruža im određena podrška edukacije ili psiho socijalnih tretmana od strane stručnih lica.

Za jedanaest mjeseci je realizovano i 7 radova koji se odnose na pomoć djeci i omladini sa smetnjama u razvoju u kući i dnevnim centrima u kojima je uključeno 26 lica. Ova podrška se realizuje u trajanju od tri do deset mjeseci: u Podgorici, Bijelom Polju, Nikšiću, Baru i Beranama.

U 2010 godini će se završiti Centar za radnu integraciju teže zapošljivih lica namijenjen za realizaciju programa profesionalne rehabilitacije i osposobljavanja za određena zanimanja i zapošljavanje teže zapošljivih lica, kroz oblik privatno javnog partnerstva u formi zaštitnih radionica i radnih centara.

Socijalni savjet inicirao potpisivanje Memorandum o saradnji socijalnih partnera, institucija i organizacija koje predstavljaju lica sa invaliditetom u svrhu

većeg zapošljavanja, formirano koordinaciono tijelo za praćenje realizacije Memoranduma i urađen Akcioni plan realizacije.

Aktivnost koja se odnosi na stimulisanje zapošljavanja pripadnika etničkih grupa sprovodi se kontinuirano. Ukupno 60 pripadnika ove populacije u 2008. godini završilo je obuku za pomoćna zanimanja iz oblasti građevinarstva, ugostiteljskih usluga i sl. Tokom 2009. godine projekat UNDP namijenjenom poboljšanju položaja RAE populacije u programe obuke uključio je 35 lica. Takođe sprovodi se kontinuirano aktivnost uključivanja ranjivih grupa u redovne oblike obrazovanja na svim nivoima.

Cilj 3.3 Prevencija siromaštva na sjeveru

Mjera 1. Mjere aktivnog generisanja zaposlenosti kroz podsticanje preduzetništva

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	<i>Nastavak realizacije programa „Posao za Vas“</i>		<i>ZZZCG, MSP, Fond za razvoj</i>

Mjera 2. Modernizacija i tržišna orijentacija gazdinstva

Mjera 3. Podizanje nivoa obrazovanja i stručnog znanja kod poljoprivrednika, zahvaljujući kojima mogu da se bave poljoprivredom kao biznisom.

	Aktivnosti u 2011	Finansiranje	Nosilac aktivnosti
1	Povezivanje proizvođača u primarnoj proizvodnji, , čime se stvaraju povoljniji uslovi za privlačenje stranih investicija u prerađivačke kapacitete i distribuciju proizvoda		Direkcija za MSP
2	Realizacija programa za sticanje stručnih kvalifikacija u svim regijama		MPN, MRSS, CSO

U okviru ovog prioriteta posebno treba istaći značaj i efekte Projekta "Posao za vas" koji se realizovao u 13 manje razvijenih opština. Programima stimulisanja preduzetništva, raznim vidovima obuka, javnim radovima, zapošljavanjem pripravnika, itd. od početka njegove realizacije (od 1. septembra 2008 god.) obuhvaćeno je 4.633 nezaposlenih lica.

Finansiranje programa APZ-a u 2010 god.

1	Program APZ-a 2	Broj lica 3	Sredstva 4
1.	Programi obrazov. i osposobljavanja	2.250	1.000.000,00
1.1.	- Za poznatog poslodavca	200	250.000,00
1.2.	- Za tržište rada (za zanimanja)	1.100	550.000,00
1.3.	- za tržište rada (ključne vještine)	950	200.000,00
2.	Pripravnici	700	2.575.000,00
3.	Javni radovi	750	2.300.000,00
3.1.	- Državni javni radovi	500	1.700.000,00
3.2.	- Lokalni javni radovi	250	500.000,00
4.	Programi za kateg omlad i druge teže zapošljive kategorije	850	1.000.000,00
5.	Stimulis. Preduzetništva – program samozapošljavanja	150	1.000.000,00
6.	Ostali programi	-	225.000,00
7.	Ukupno	4.700	8.000.000,00

./.